

## LIFECYCLE PENSIOEN 2021

*Onderzoek naar kosten,  
rendement en risico  
in collectieve DC-producten*

21 juni 2021



## Aanbod

Hoewel minder dan voorgaande jaren hebben enkele pensioenuitvoerders afgelopen jaar hun lifecycle producten aangepast. Duurzaamheid is bij veel aanbieders een aandachtspunt. De doorbeleg-opties en andere keuzemogelijkheden zijn behoorlijk divers. Er valt door een werkgever en OR echt wat te kiezen, hetgeen invloed kan hebben op het pensioenresultaat van de deelnemers.



## Rendement en kosten

De gerealiseerde rendementen vertoonden in 2020 een grote spreiding. Jongeren behaalden een netto rendement tussen -2% en 10%. Tussen 10 en 15 jaar voor de pensioendatum liep dit op tot maximaal 15% rendement, om richting pensioendatum weer af te lopen. Over 5 jaar gemeten (2016 - 2020) is er, afhankelijk van de leeftijd, 4% tot 6% verschil tussen het hoogste en het laagste gemiddelde jaarrendement. De kosten vermogensbeheer 2020 zijn vergelijkbaar met 2019 en varieerden bij default risicoprofielen tussen 0,24% en 0,43%.



## Risico's

De mate waarin risico wordt gelopen verschilt behoorlijk bij de default profielen. Vlak voor de pensioendatum wordt maximaal 60% belegd in zakelijke waarden, maar voor jongeren varieert dit tussen de 70% en 95%. Ook bij het renterisico zien we variatie; rond 10 jaar voor de pensioendatum geldt circa 40% verschil in renteafdekking, daarna oplopend tot 60% op pensioendatum. Bij jongeren wordt daarnaast valutarisico gelopen, tot 15 jaar voor de pensioendatum tot bijna 90%, waarna afbouw plaatsvindt tot maximaal circa 20%. Het minder afdekken van het rente- en valutarisico had in 2020 een negatief effect op het rendement.



## Doorbeleggen

In 2020 lagen de rendementen voor doorbeleggen tussen circa 2% en 14%. De uitkeringen in 2021 zijn in vergelijking met 2020 minder gestegen (maximaal circa 6%) en soms zelfs gedaald. Dit komt onder andere door de daling van de marktrente in 2020. Mede door de complexiteit blijft het voor een deelnemer lastig om keuzes te maken. Omdat de financiële impact groot kan zijn, is de deelnemer gebaat bij professionele ondersteuning.

Na invoering van de Wet toekomst pensioenen zijn er alleen nog maar beschikbare premiereregelingen (“DC-regelingen”) in Nederland. Binnen zo’n regeling zal de leeftijdsafhankelijke risicohouding, en daarmee het lifecycle beleggingsbeleid, steeds prominenter worden.

In deze rapportage geven we een overzicht van collectieve DC-producten gebaseerd op dit lifecycle beleggen, aangeboden door een selectie van pensioenuitvoerders op de Nederlandse DC-pensioenmarkt.



<i>1.0</i>	<i>Inleiding</i>	<i>4</i>
<i>2.0</i>	<i>Inzicht in lifecycles</i> <i>Kosten vermogensbeheer</i> <i>Gerealiseerd nettorendement</i> <i>Beleggingsmix</i> <i>Renteafdekking</i> <i>Valutarisico</i>	<i>5</i>
<i>3.0</i>	<i>Doorbeleggen na de pensioendatum</i> <i>Beleggingsmix</i> <i>Rendementen</i>	<i>12</i>
<i>4.0</i>	<i>Andere aandachtspunten</i>	<i>15</i>
<i>5.0</i>	<i>Individuele keuzebegeleiding</i>	<i>16</i>
<i>6.0</i>	<i>Disclaimer</i>	<i>17</i>

# 1.0 Inleiding

*Bij DC-regelingen wordt een premie toegezegd door de werkgever en liggen de pensioenrisico's bij de deelnemers. Afhankelijk van het risico dat een deelnemer wil en kan lopen zal hij keuzes moeten maken uit de vele mogelijkheden die de DC-producten bieden. Bij aanvang kan een profiel gekozen worden: neutraal, of toch meer defensief of offensief? En richting de pensioendatum kan voorgesorteerd worden op doorbeleggen vanaf die datum. Het streven is een zo hoog mogelijk pensioen, maar met een acceptabel risico dat het pensioen lager kan uitvallen.*

*Voor DC-deelnemers is het essentieel om goede informatie beschikbaar te hebben over de hoogte van het verwachte pensioen en de spreiding daarvan als het mee- of tegenzit. Dat stelt deelnemers in staat om de juiste keuze te maken.*

*Het rapport Lifecycle Pensioen 2021 geeft op hoofdlijnen inzicht in producten die beschikbaar zijn op de Nederlandse DC-pensioenmarkt. Voor het maken van de juiste keuzes door werkgevers, ondernemingsraden en deelnemers is meer kennis nodig toegespitst op de specifieke situatie. Met onze gedetailleerde kennis van de DC-markt zijn wij u daarbij graag van dienst.*

*Dit rapport bevat informatie van 10 pensioenuitvoerders:*

## Verzekeraars



a.s.r.  
de nederlandse  
verzekerings  
maatschappij  
voor alle  
verzekeringen



Zwitserleven

## PPI's



brand  
new  
DAY



## APF



...



## 2.0 Inzicht in lifecycles

Opzet rapport: realisatie in 2020 en huidig aanbod

### Realisatie 2020



Wij hebben van 10 pensioenuitvoerders in totaal 12 producten<sup>1)</sup> onderzocht met betrekking tot 2020. Hierbij keken wij naar de ingehouden kosten en het

gerealiseerde nettorendement.

Op basis van onze onderzoeken uit voorgaande jaren presenteren wij ook het jaarlijkse nettorendement over de periode 2016 - 2020.

### Productaanbod mei 2021



Pensioenproducten worden continu doorontwikkeld. In ons onderzoek hebben we gekeken naar het huidige productaanbod.

In dit rapport presenteren we informatie over het gehanteerde beleggingsbeleid, uitgesplitst naar drie risico's: het zakelijke waardenrisico, het (nominale) renterisico en het valutarisico.

### Uitleg bij de grafieken



Voor de onderzochte grootheden zijn het minimum, de mediaan<sup>2)</sup> en het maximum per leeftijd vastgesteld. De getoonde lijnen horen dus niet per se bij één pensioenuitvoerder. De resultaten worden getoond voor de default risicoprofielen van de default lifecycles. Geregeld gaan wij ook in op kenmerken van de meest offensieve en de meest defensieve risicoprofielen.

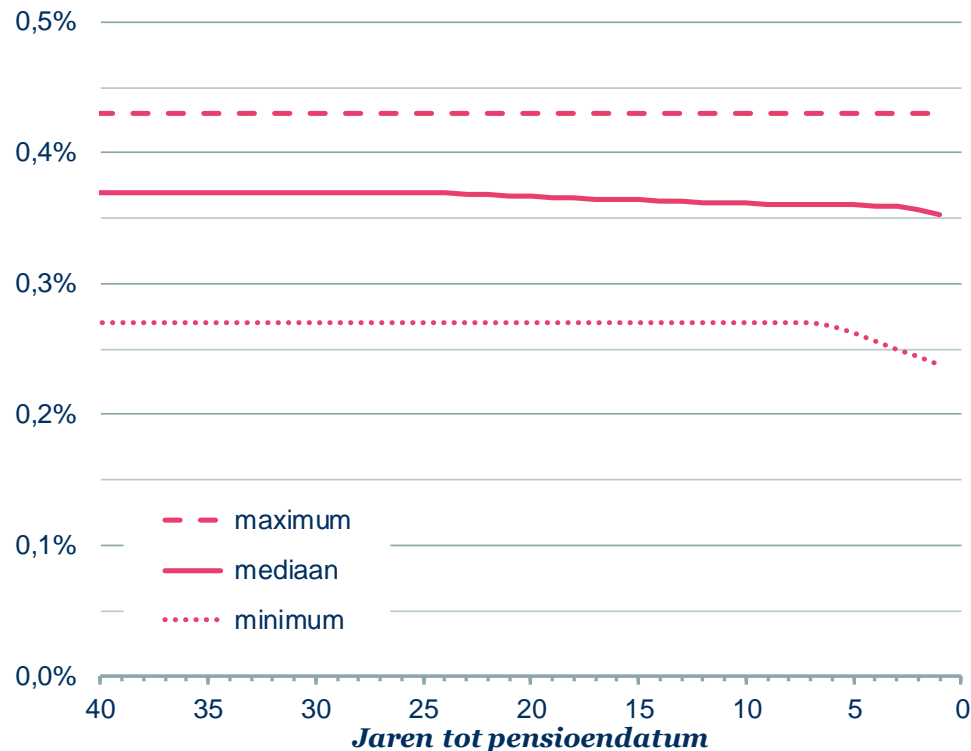
1) Bij AegonCapital hebben we zowel de Single Manager variant (Aegon Asset Management) als de Multi Manager variant (voorheen TKP) meegenomen. Bij NN hebben we ook het PPPc-product van voorheen Delta Lloyd meegenomen.

2) We hebben alle uitkomsten gesorteerd van laag naar hoog; de mediaan betreft de middelste uitkomst.

## 2.1 Kosten vermogensbeheer 2020

Stabiel ten opzichte van 2019

### Jaarlijkse kosten vermogensbeheer (OCF+) tot de pensioendatum



OCF

De *Ongoing Charges Figure* betreft de kosten vermogensbeheer binnen beleggingsfondsen.

OCF+

Voor een beter beeld hebben wij deze OCF gecorrigeerd voor:

- de extra beheervergoeding die een pensioenuitvoerder in rekening brengt; en
- de gemiddelde korting die een pensioenuitvoerder geeft op de OCF.

Historie

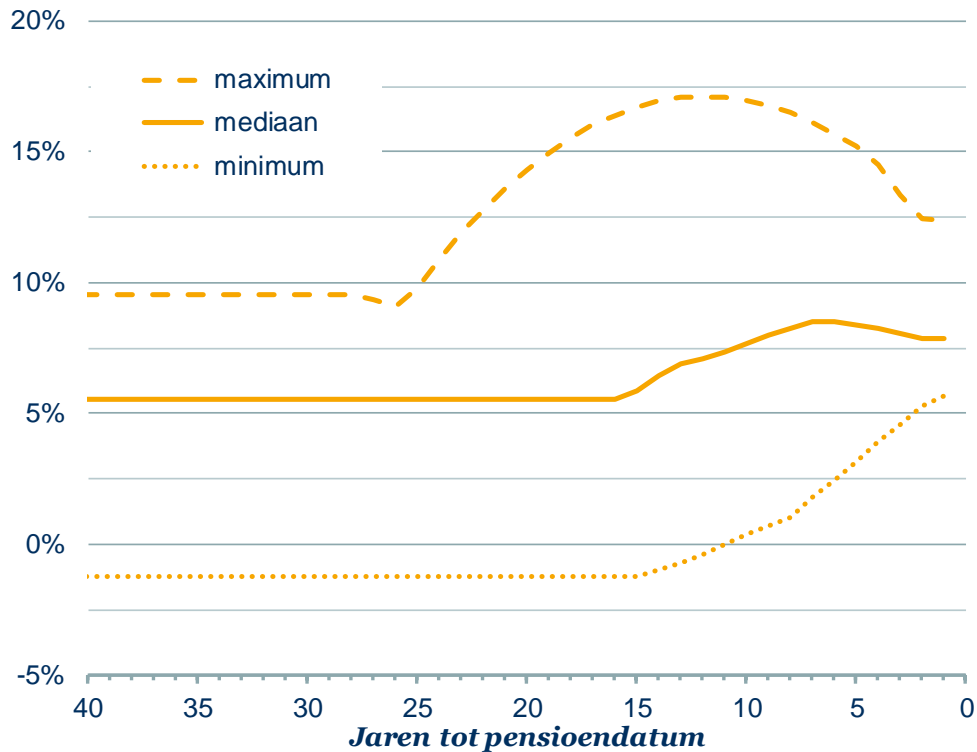
De mediaan OCF+ is de afgelopen jaren gedaald van circa 0,8% (2008) naar circa 0,37%.

- De OCF+ lag in 2020, uitgezonderd de laatste paar jaar voor de pensioendatum, tussen 0,27% en 0,43%, en daarmee gelijk aan de kostenniveaus in 2019. De mediaan is circa 0,37%.
- Het verschil tussen de hoogste en de laagste OCF+ is circa 0,16% per jaar, iets oplopend richting pensioendatum.
- Een kostenverschil van 0,16% per jaar gedurende 40 jaar geeft circa 2% verschil in pensioenkapitaal.
- De OCF+ bij de meest offensieve en de meest defensieve profielen zijn van een vergelijkbaar niveau.

## 2.2 Gerealiseerd nettorendement 2020

*Enorme verschillen, mede door afdekking renterisico*

### Gerealiseerd nettorendement 2020



#### Nettorendement

Het nettorendement is gecorrigeerd met het verschil tussen OCF en OCF+, voor beter inzicht in het feitelijk behaalde rendement.

#### Historie

Er zijn grote verschillen in nettorendement waarneembaar voor fondsen met ogenschijnlijk hetzelfde risicoprofiel.

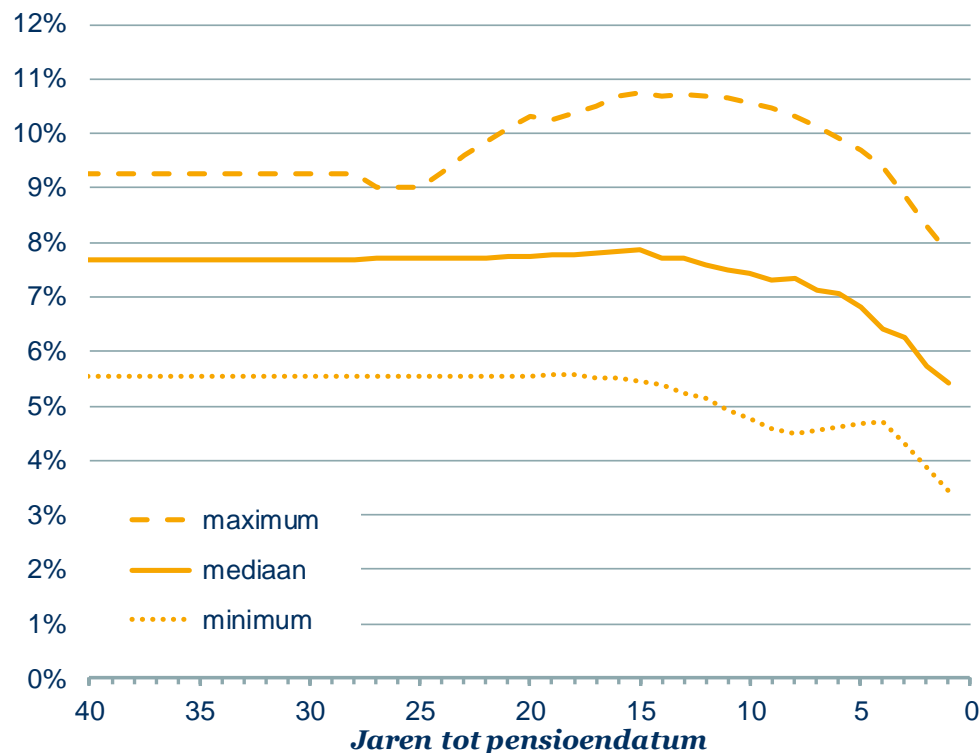
In 2019 waren rendement tot circa 15 jaar voor pensioendatum van 20% en meer geen uitzondering, richting pensioendatum aflopend naar een rendement in de range 10% - 20%.

- In 2020 werd tot 15 jaar voor de pensioendatum gemiddeld ruim 5% rendement gehaald, daarna nog iets meer.
- Naast het verschil in aandelenrendement zorgde ook de mate van afdekking renterisico en valutarisico voor verschillen.
- Het verschil tussen hoogste en laagste nettorendement is voor jongeren ruim 10%, wat vervolgens oploopt tot 15%, en daarna richting pensioendatum afneemt naar circa 5%.
- Elk procent rendementsverschil gedurende 40 jaar geeft circa 17% verschil in pensioenkapitaal.
- Bij een aantal uitvoerders presteerde het offensieve risicoprofiel soms slechter dan de default terwijl een defensief profiel soms beter presteerde dan de default.

## 2.2 Gerealiseerd nettorendement 2016 - 2020

*Jongeren bijna 8%, ouderen iets minder*

### Gerealiseerd jaarlijks nettorendement 2016-2020



#### 5-jaars rendement

Een meerjaarsperiode geeft een beter beeld van de beleggingsperformance van een uitvoerder.

#### 9 uitvoerders

Van 9 producten (8 pensioenuitvoerders) zijn de meerjarige nettorendementen bekend.

#### Historie

Over de 5-jaarsperiode 2015 - 2019 was het nettorendement in de mediaan tot 15 jaar voor de pensioendatum circa 7% per jaar, daarna aflopend naar circa 4%.

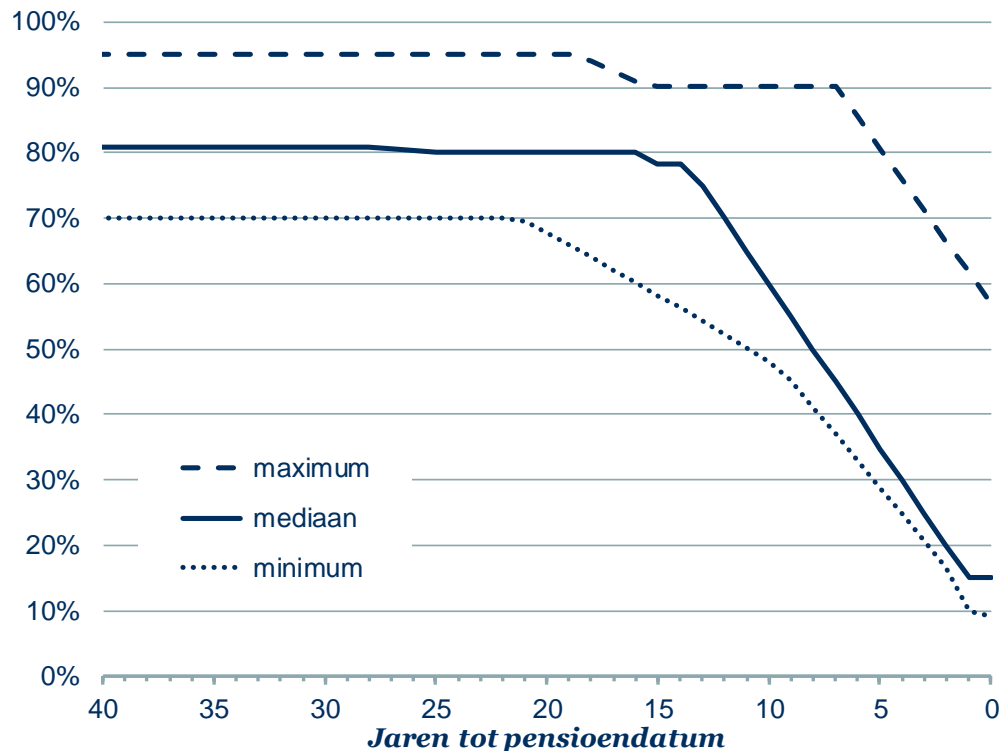
- Het verschil tussen het hoogste en het laagste 5-jaars gemiddelde nettorendement bedraagt voor jongeren circa 4% per jaar. Vanaf 25 jaar voor de pensioendatum loopt het verschil op tot bijna 6%, en zakt dan weer naar circa 4%.
- De rendementen over 2016 - 2020 zijn iets hoger dan 2015 - 2019 omdat 2020 een beter beleggingsjaar was dan 2015.
- Soms scoort een uitvoerder bij jongeren bovengemiddeld en bij ouderen juist ondergemiddeld.
- De verschillen tussen pensioenuitvoerders kunnen (deels) ontstaan door een meer of minder risicovolle beleggingsmix.



## 2.3 Beleggingsmix 2021

Enkele uitvoerders iets meer risico bij vaste uitkeringen t.o.v. 2020

Percentage zakelijke waarden



Zakelijke waarden

Dit betreft met name beleggingen in aandelen, vastgoed en grondstoffen.

Rendement en  
Risico

Zakelijke waarden leveren in theorie de grootste bijdrage aan het rendement, maar ook aan het risico.

Default

Default is voorsorteren op vaste uitkering. Één pensioenuitvoerder heeft de variabele uitkering (doorbeleggen) als default.

Historie

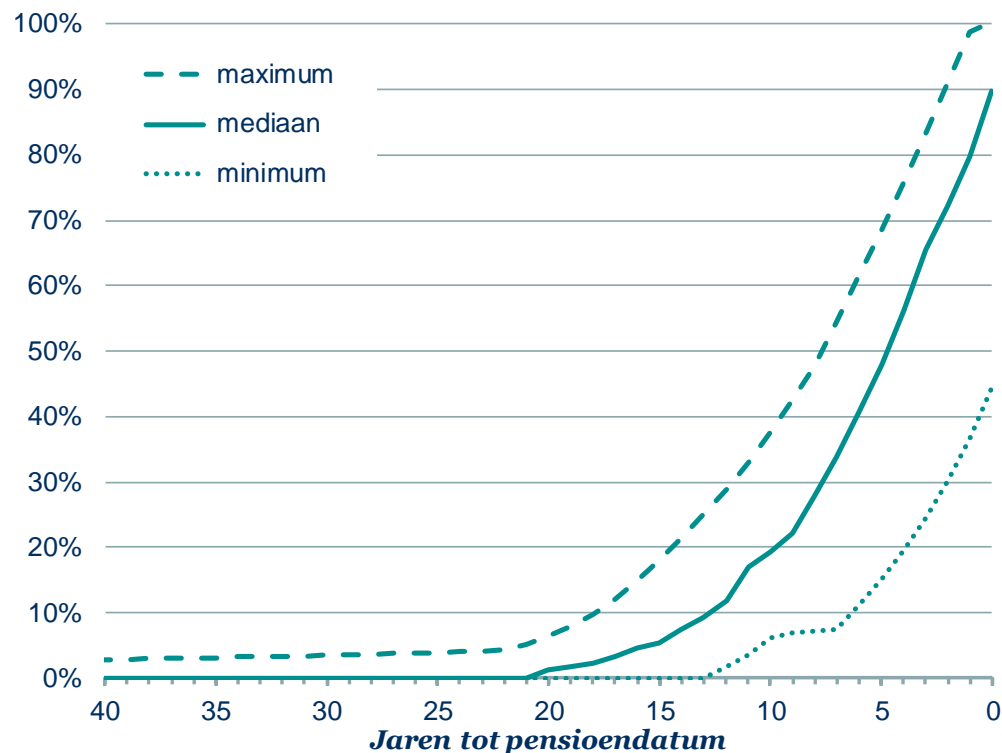
In de afgelopen jaren zagen we een trend naar mixen met meer zakelijke waarden. Vorig jaar zijn de beleggingsmixen nauwelijks gewijzigd.

- Bij de default lifecycles zijn de verschillen in zakelijke waarden risico groot; bij jongeren ruim 20%, bij ouderen nog meer.
- De start van de afbouw van zakelijke waarden vertoont grote spreiding, evenals de eindpositie.
- 2 uitvoerders beginnen t.o.v. 2020 iets later met de risico-afbouw, 2 andere uitvoerders hebben de lifecycles ook aangepast.
- Het product met 60% zakelijke waarden op de pensioendatum betreft een uitvoerder die doorbeleggen als default heeft.
- De meest offensieve lifecycles bevatten circa 10% meer zakelijke waarden, de meest defensieve 15% minder.

## 2.4 Renteafdekking 2021

*Verschillen in mate van renteafdekking blijven groot*

### Renteafdekking tot de pensioendatum



#### Renterisico

Een hogere of lagere marktrente op de pensioendatum leidt tot een hoger respectievelijk lager pensioen.

#### Renteafdekking

Het renterisico wordt verminderd door de vastrentende waarden meer af te stemmen op het aan te kopen pensioen. We hebben hierbij de duratie van de beleggingen vergeleken met de duratie van de pensioeninkoop, rekening houdende met de tijd tot pensioendatum.

#### Historie

Vorig rapport: renterisico vlak voor de pensioendatum 40% tot 100% afgedekt.

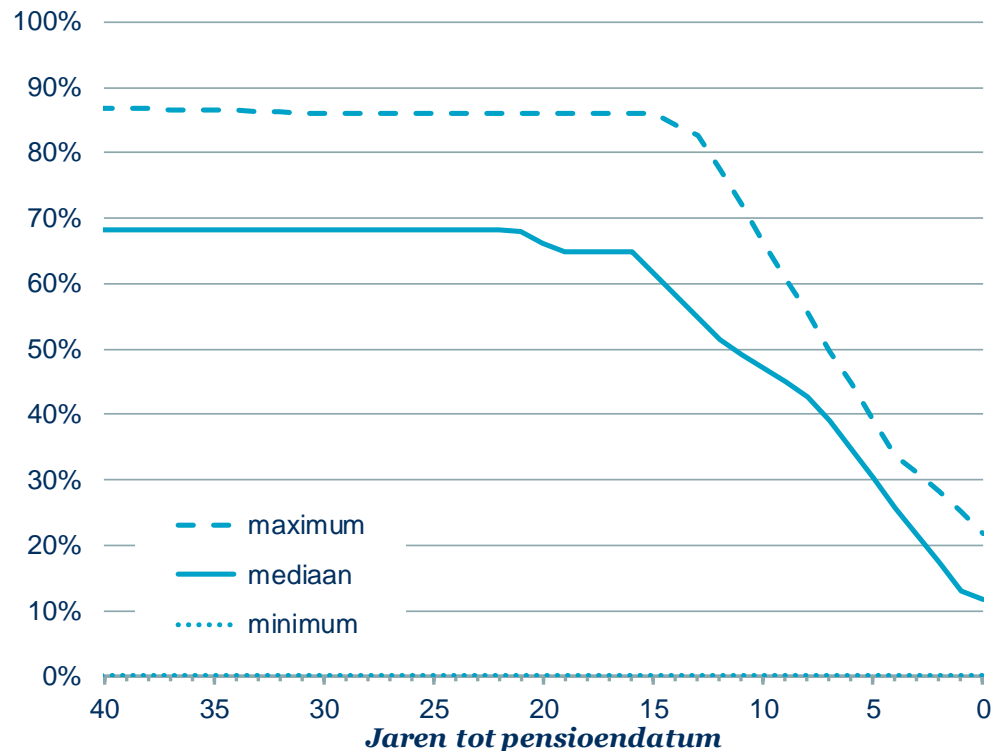
- Het aanvangsmoment van de opbouw van renteafdekking vertoont grote spreiding, evenals de eindpositie<sup>1)</sup>.
- Rond 10 jaar voor de pensioendatum ligt de renteafdekking tussen circa 6% en 40%, een verschil van bijna 35%.
- Op de pensioendatum varieert de renteafdekking tussen circa 40% en 100%.
- De 40% renteafdekking vlak voor de pensioendatum betreft een uitvoerder die doorbeleggen als default heeft.
- Volgens onze rekenmethodiek hebben enkele uitvoerders het renterisico iets minder afgedekt t.o.v. vorig jaar.

*1) Wij veronderstellen dat alleen staatsobligaties, renteswaps, hypotheeklen en inflation linked bonds worden gebruikt voor renteafdekking. In de praktijk gebruiken uitvoerders soms ook bedrijfsobligaties, waardoor de feitelijke (beoogde) renteafdekking hoger kan uitvallen.*

## 2.5 Valutarisico 2021

### Valutarisico iets meer afgedekt t.o.v. 2020

Percentage beleggingen met valutarisico na afdekking



#### Valutarisico

Beleggingen vinden wereldwijd plaats, in diverse vreemde valuta, terwijl de pensioenuitkering vastgesteld is in euro's.

#### Risicoafdekking

Het valutarisico wordt soms afgedekt. Uitvoerders maken hierbij een afweging tussen kosten en risico. Richting pensioendatum vindt renteafdekking vaak plaats via staatsobligaties in euro, waardoor het valutarisico ook automatisch minder wordt.

#### Historie

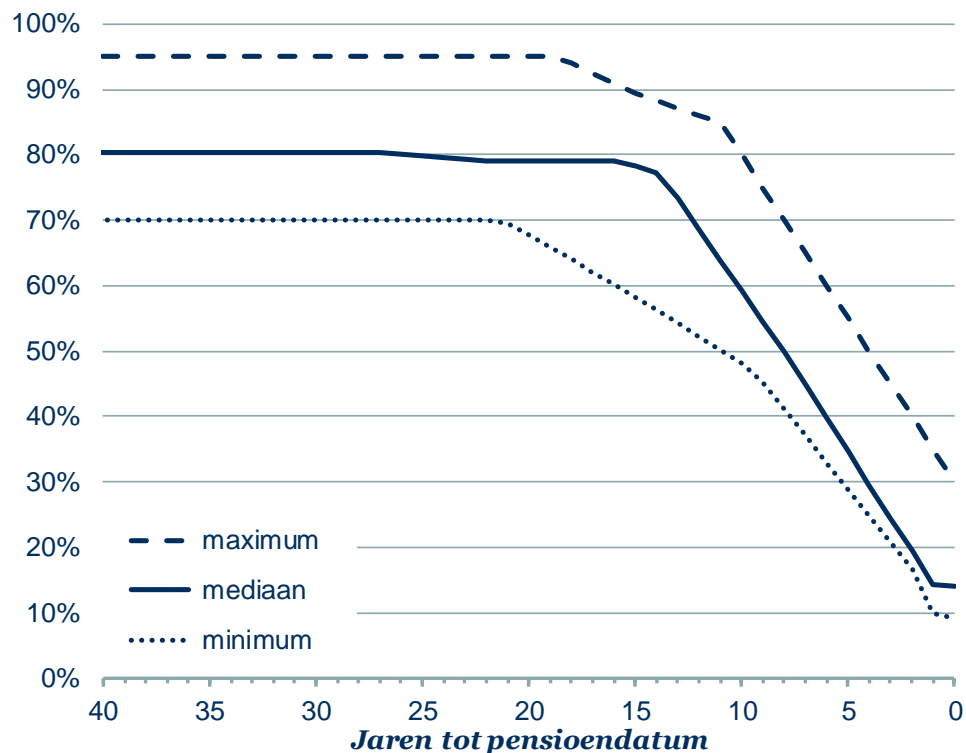
Vorig rapport: tot 20 jaar voor pensioendatum in mediaan bijna 70% beleggingen valutarisico (na afdekking), aflopend naar ruim 10%

- Tot circa 20 jaar voor de pensioendatum heeft gemiddeld bijna 70% van de beleggingen valutarisico (na afdekking).
- De variatie ten opzichte van de mediaan is groot: -70% tot +15%. Twee uitvoerders hebben het risico volledig afgedekt.
- Richting pensioendatum wordt het risico geleidelijk afgebouwd naar gemiddeld ruim 10% valutarisico (na afdekking).
- Vergeleken met vorig jaar is het valutarisico gemiddeld enkele procenten meer afgedekt.
- Omdat de waarde van enkele relevante vreemde valuta in 2020 is gedaald ten opzichte van de euro, had het valutarisico een negatief effect op het nettorendement 2020, oplopend tot enkele procentpunten.

# 3.1 Beleggingsmix 2021 bij doorbeleggen

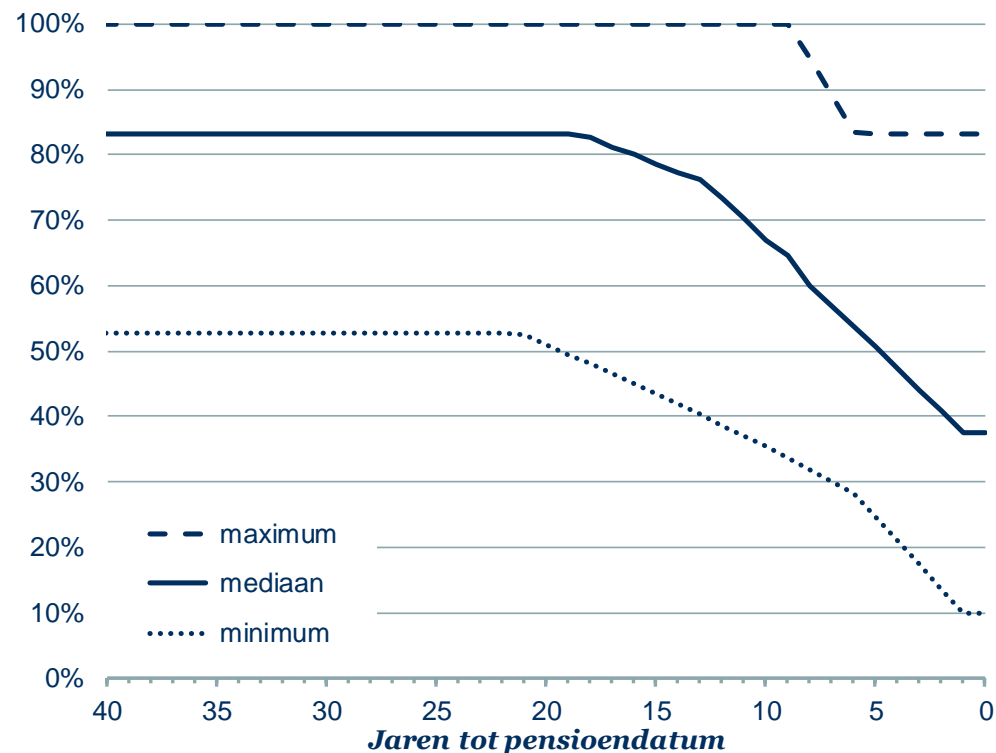
Voor de pensioendatum: voorsorteren op vast of variabel pensioen

Percentage zakelijke waarden (voorsorteren vast pensioen)



- Dit betreffen de default risicoprofielen van de default lifecycles van 9 uitvoerders, gericht op vast pensioen.
- Het percentage zakelijke waarden vlak voor de pensioendatum varieert van 10% tot ruim 30%.

Percentage zakelijke waarden (voorsorteren variabel pensioen)

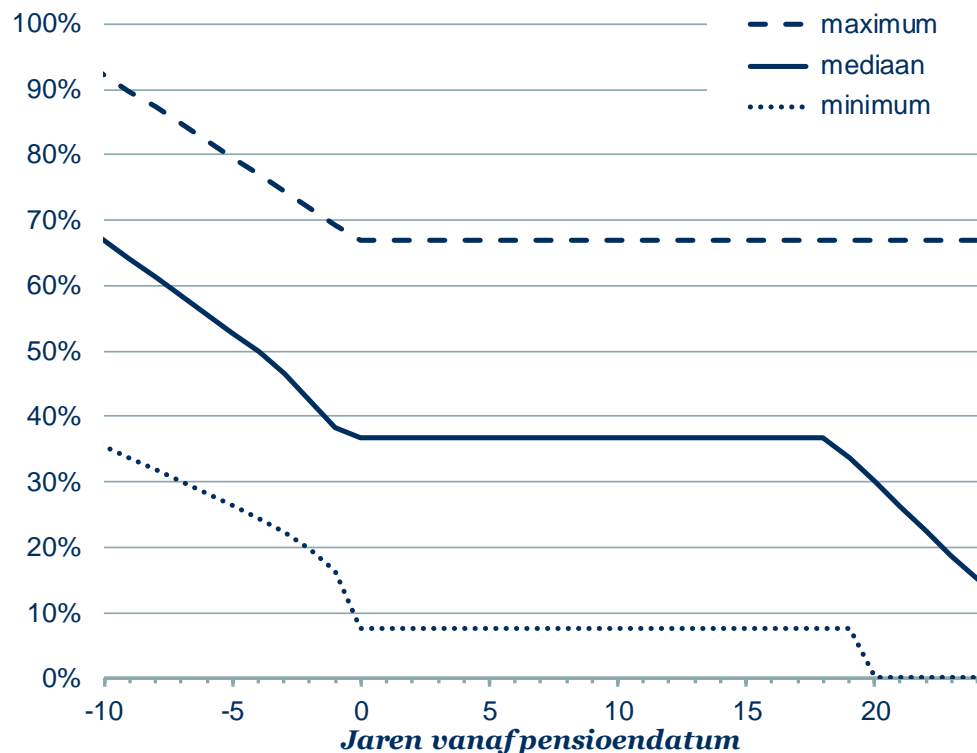


- Dit betreffen dezelfde 9 pensioenuitvoerders met de meest defensieve en meest offensieve risicoprofielen gericht op (deels) variabel pensioen.
- Het percentage zakelijke waarden vlak voor de pensioendatum varieert van 10% tot ruim 80%.

# 3.1 Beleggingsmix 2021 bij doorbeleggen

Na de pensioendatum: (deels) doorbeleggen

Percentage zakelijke waarden bij doorbeleggen



- Bij doorbeleggen wordt het kapitaal deels (0% - 85%) gebruikt voor een vaste uitkering en deels (15% - 100%) wordt doorbelegd. Het doorbelegde deel blijft belegd in een mix van zakelijke waarden / vastrentende waarden (variërend van 31% / 69% tot 87% / 13%).
- Bij één uitvoerder wordt het doorbelegde deel alsnog na 20 jaar in een keer gegarandeerd ingekocht, bij een andere uitvoerder gebeurt dit vanaf 87-jarige leeftijd geleidelijk in 10 jaar. Bij de overige uitvoerders wordt levenslang doorbelegd.

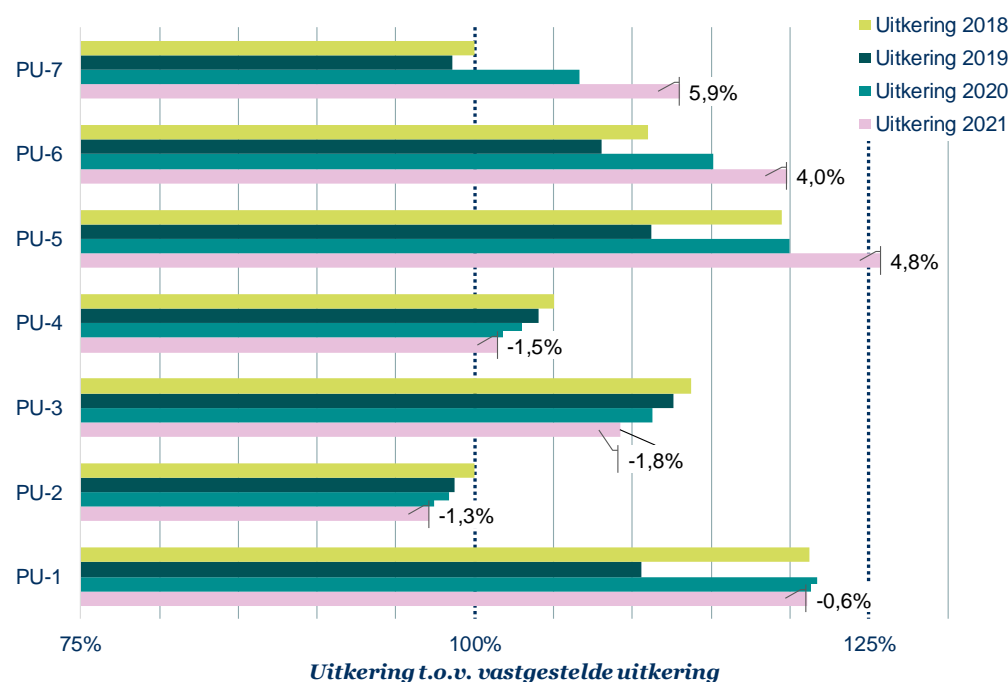
- De figuur laat zien voor welk deel van het pensioenkapitaal op pensioendatum in zakelijke waarden wordt doorbelegd. Er wordt hierbij rekening gehouden met het deel van het kapitaal waarvoor een vaste uitkering wordt aangekocht. Voorbeeld: indien 50% van kapitaal wordt doorbelegd in een mix 60% zakelijke waarden / 40% vastrentende waarden, dan wordt er  $50\% \times 60\% = 30\%$  belegd in zakelijke waarden.
- De figuur betreft een samenvatting van de meest defensieve en meest offensieve doorbeleg-profielen die bij de 5 pensioenuitvoerders beschikbaar zijn.
- Er is een groot verschil in zakelijke waarden risico: de eerste 20 jaar na pensioeningang ligt het percentage zakelijke waarden grofweg tussen 10% en 70%.



## 3.2 Rendementen doorbeleggen

Uitkeringen 2021 aangepast in range -2% tot +6%

### Pensioenuitkering bij doorbeleggen



Voor 7 producten (van 5 uitvoerders) volgen wij hoe de variabele pensioenuitkering zich ontwikkelt, als een 68-jarige deelnemer op 1 januari 2018 zou hebben gekozen voor zoveel mogelijk doorbeleggen. Daarbij hebben we gekeken hoe de uitkeringen zich verhouden tot een vaste, gegarandeerde uitkering aangekocht op 1 januari 2018.

Wij hebben in deze figuur met name gekeken naar het effect van het nettorendement in 2018 - 2020 en we hebben rekening gehouden met een eventueel ingerekende daling van de uitkering. Indien resultaten worden gespreid, dan is alleen het feitelijk verwerkte resultaat meegenomen. Indien een uitkering pas in de loop van het jaar wordt aangepast dan hebben wij de verwachte aanpassing meegenomen.

- In 2020 is over het beleggingsdeel door de uitvoerders een nettorendement gemaakt variërend van ca. 2% tot 14%.
- De uitkeringen zijn ten opzichte van vorig jaar aangepast in de range van -2% tot +6%.
- Vanwege de verder gedaalde markttrente in 2020 is het pensioeninkooptarief in 2021 hoger dan in 2020. Hierdoor zijn de uitkeringen 2021 minder gestegen dan op basis van het rendement wellicht verwacht zou worden. Daarnaast kunnen specifieke productkenmerken en andere gerealiseerde resultaten het uitkeringsniveau beïnvloeden.
- De wijzigingen van de uitkeringen 2021 t.o.v. 2020 zijn voor het merendeel afgestemd met de pensioenuitvoerders.

## 4.0 Andere aandachtspunten

### *LCP beoordeelt ook andere aspecten van DC-producten*

#### **Aandacht voor duurzame beleggingsfondsen neemt toe**



Pensioenuitvoerders verduurzamen hun lifecycles steeds verder door bepaalde fondsen te vervangen door duurzamere fondsen. LCP analyseert de kenmerken van deze lifecycles waarin maatschappelijk verantwoord wordt belegd, zodat dit criterium desgewenst meegenomen kan worden bij de selectie van een (nieuwe) pensioenuitvoerder.

#### **Dividendlekkage**



Niet alle pensioenuitvoerders hebben hun beleggingen zo ingericht dat zij de ingehouden dividendbelasting volledig kunnen terugvorderen. In dat geval wordt rendement misgelopen door de deelnemer. Daarom is het nuttig om inzicht te hebben voor welke pensioenuitvoerders dit speelt en in welke mate. LCP monitort het beleid van de verschillende uitvoerders op dit aspect.

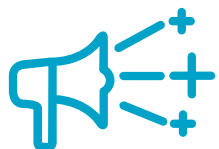
#### **Actief / passief beheer**



Veel pensioenuitvoerders kennen passieve beleggingsfondsen waarbij zoveel mogelijk een bepaalde benchmark wordt gevolgd. Ook actief vermogensbeheer komt voor, waarbij enerzijds wordt geprobeerd om zo'n benchmark te verslaan. Anderzijds komt actief vermogensbeheer voor het duurzaamheidsbeleid van de vermogensbeheerder goed te kunnen implementeren. LCP analyseert in hoeverre de actief beheerde fondsen de daarvoor gemaakte extra kosten goedmaken met outperformance.

## 5.0 Individuele keuzebegeleiding

### *Pensioenkeuzes vereisen professioneel advies*



Inherent aan een individuele (verbeterde) premieregeling zijn er diverse keuzes die een deelnemer moet maken tijdens zijn deelnameperiode. “*Welk beleggingsrisico MOET hij nemen om op een gewenst pensioen uit te komen? Maar WIL en KAN hij dat risico ook nemen?*” Vervolgens zal hij ruim voor de pensioendatum een voorlopige keuze moeten maken of hij vanaf pensioeningang wil blijven doorbeleggen. Later zal hij moeten besluiten wanneer hij naar verwachting met pensioen gaat en of hij zijn beleggingsmix daarvoor nog moet aanpassen. Op de pensioendatum moet hij definitief kiezen voor een vast of variabel pensioen. Daarbinnen zijn ook vaak weer keuzes mogelijk zoals een ingebouwde daling van de uitkering en spreiding van beleggingsresultaten. De variatie in uitkeringshoogte na drie jaar doorbeleggen (zie hoofdstuk 3.2) bevestigt dat de impact groot kan zijn. Ook de mogelijkheden van een hoog-laagconstructie, uitruil van partnerpensioen in extra ouderdomspensioen, en de nieuwe optie van een “bedrag ineens” opnemen moeten in samenhang met eerdere keuzes worden gezien. En bij dit alles zouden fiscale effecten en eventuele gevolgen voor inkomensafhankelijke toeslagen ook nog meegenomen moeten worden.

Goede informatie en inzicht in mogelijke gevolgen is essentieel voor het maken van de juiste keuze. De wetgever onderkent dit en verplicht pensioenuitvoerders in het nieuwe pensioenstelsel om een vorm van [individuele keuzebegeleiding](#) aan te bieden. Ook de AFM doet in haar onderzoeksrapport van april 2021 diverse aanbevelingen in dit kader.

Of pensioenuitvoerders de aangewezen partij zijn om deelnemers te begeleiden in hun pensioenkeuzes is nog vraag, en zal mede afhankelijk zijn van wanneer [informereren](#) overgaat in [adviseren](#). Gelukkig zien we ook steeds vaker dat een werkgever aan werknemers “financiële rust” biedt door professioneel advies te faciliteren.

## 6.0 Disclaimer

Deze rapportage betreft het LCP onderzoek “Lifecycle Pensioen 2021”. De informatie in dit document is gebaseerd op gegevens die op ons verzoek door pensioenuitvoerders aangeleverd zijn. Deze gegevens hebben wij steekproefsgewijs gecontroleerd.

Indien bij een pensioenuitvoerder geen default lifecycle en/of risicoprofiel van toepassing is, dan hebben wij ten behoeve van deze rapportage zelf een default aangewezen. Voor BeFrank en Nationale Nederlanden betreft dit de passieve / indexvolgende (neutrale) variant, voor Centraal Beheer APF de zeer offensieve variant met duratie 5.

Indien bij een pensioenuitvoerder variabele kosten of kortingen worden gehanteerd (bijvoorbeeld op basis van premievolume of belegd vermogen), dan hebben wij voor deze variabele kosten / kortingen een percentage gekozen uit de door de pensioenuitvoerder opgegeven bandbreedtes. Onze keuze hebben we gebaseerd op onze ervaringen in de praktijk en de ontvangen informatie van de pensioenuitvoerders.

Dit rapport en de daarin gegeven informatie mag niet worden beschouwd als een advies van LCP of een aanbeveling voor een bepaald DC-product of een pensioenuitvoerder. Dit rapport mag gereproduceerd worden in zijn geheel of in delen, zonder toestemming vooraf, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Aan dit document kunnen geen rechten ontleend worden.

© Lane Clark & Peacock Netherlands B.V. 2021

# LCP Netherlands Lifecycle Pensioen 2021



*Johan van Soest*  
**Senior Consultant – Actuary**  
*Johan.vanSoest@lcpnl.com*  
*+31 6 53 733 998*



*Linda van Houten*  
**Actuarial Specialist**  
*Linda.vanHouten@lcpnl.com*  
*+31 30 256 79 30*

*Lane Clark & Peacock (LCP) is een onafhankelijk actuariel adviesbureau. LCP heeft vestigingen in Londen, Winchester, Dublin en Utrecht. LCP Netherlands B.V. is een zelfstandige vestiging in Nederland, werkend onder licentie.*

**Lane Clark & Peacock LLP**  
London, UK  
Tel: +44 (0)20 7439 2266  
enquiries@lcp.uk.com

**Lane Clark & Peacock LLP**  
Winchester, UK  
Tel: +44 (0)1962 870060  
enquiries@lcp.uk.com

**Lane Clark & Peacock  
Ireland Limited**  
Dublin, Ireland  
Tel: +353 (0)1 614 4393  
enquiries@lcpireland.com

**Lane Clark & Peacock  
Netherlands B.V.**  
Utrecht, The Netherlands  
Tel: +31 (0)30 256 76 30  
info@lcpnl.com